

ΓΕΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΓΓΕΛΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΕΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Εκείνο που είναι αληθινή μάστιγα δεν είναι ο εθνικισμός, αλλά η στενότητα των αντιλήψεων, ο εγωισμός και το πνεύμα φατρίας που κάνει δυστυχισμένα τα έθνη σήμερα. Κάθε έθνος θέλει να προοδεύσει σε βάρος άλλου έθνους και να ευημερήσει επάνω στα ερείπιά του.

Mahatma GANDHI

ΕΚΘΕΣΗ

Ο μεγάλος ασθενής

Οι διεθνείς και εσωτερικές πολιτικές και κοινωνικο-οικονομικές εξελίξεις επηρεάζονται πλέον καθοριστικά από την παγκοσμιοποίηση, δηλαδή από τη διεθνή κίνηση προσώπων και εργασίας, προϊόντων και κεφαλαίων, τεχνολογίας και πληροφορίας. Η νέα αυτή κατάσταση είναι μια δεδομένη πραγματικότητα του 21ου αιώνα και δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται μόνο με έναν καταγγελτικό λόγο και αφορισμούς, αλλά είναι επιβεβλημένο να αντιμετωπίζεται με πολιτικούς όρους.

Σήμερα η παγκοσμιοποίηση, ανεξαρτήτως του νέου πλαισίου και της δυναμικής που έχει δημιουργήσει, όχι μόνο διευρύνει τις κοινωνικές ανισότητες αλλά επιπλέον δημιουργεί καινούργιες. Όχι μόνο επηρεάζει αρνητικά τις περιβαλλοντικές συνθήκες και κατ' επέκταση την ποιότητα ζωής αλλά και αντιστέκεται στις θεσμικές και κοινωνικές παρεμβάσεις, όταν αυτές εκδηλώνονται. Εξάλλου, οι υπερεθνικοί οργανισμοί, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη και οι φορείς της πολιτικής, δηλαδή οι πολιτικοί και κοινωνικοί σχηματισμοί, δεν έχουν ακόμη επαρκώς συνειδητοποιήσει την ανάγκη καθορισμού θεσμικών αντιβάρων στη δεδομένη αυτή κατάσταση, ώστε αφενός μεν να ισοσταθμίσουν τις αρνητικές πλευρές της παγκοσμιοποίησης, αφετέρου δε να διαμορφώσουν στάσεις και συμπεριφορές προκειμένου να δημιουργηθεί η αναγκαία πολιτική και κοινωνική δυναμική.

Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, βέβαια, τα ζητήματα αυτά αποτελούν αντικείμενο πολιτικού διαλόγου και επηρεάζουν τη διαμόρφωση των θέσεων των κομμάτων. Ιδιαίτερη σημασία προσδίδεται στο γεγονός ότι μια νεοτερική αντίληψη της πολιτικής και ένας διαφορετικός πολιτικός λόγος, αλλά και οι στάσεις και οι συμπεριφορές των πολιτικών, είναι στοιχεία ικανά να επαναφέρουν την πολιτική στο κέντρο των ενδιαφερόντων των πολιτών. Έτσι μπορεί να αντιμετωπιστεί η απαξίωση και η συνεχής αποστασιοποίηση των πολιτών, και κυρίως των νέων, από τα πολιτικά πράγματα. Στη χώρα μας, τα ζητήματα αυτά δε συζητούνται επαρκώς με ένα συστηματικό και συντεταγμένο τρόπο στο πλαίσιο λειτουργίας των κοινωνικών, εργατικών, επιστημονικών και άλλων φορέων, ακόμη και των πολιτικών. Η εκάστοτε προσφυγή στις κάλπες θα μπορούσε να είναι η ευκαιρία διαλόγου, προβληματισμών και προτάσεων ώστε να αποφασίζουν οι πολίτες μετά λόγου γνώσεως για την πορεία της χώρας, αλλά και για τα θέματα της καθημερινότητας. Αυτό όμως το οποίο συνήθως συμβαίνει είναι ότι αναπτύσσεται και απολύτως υιοθετείται από τους πολίτες και από τους εκφραστές των πολιτικών φορέων η απολάκτιση του ουσιαστικού πολιτικού διαλόγου. Ο κανόνας αυτός επιβεβαιώθηκε και στην πρόσφατη προεκλογική περίοδο αλλά και στα όσα συμβαίνουν μετεκλογικά, τουλάχιστον ως τώρα.

Ας αναρωτηθούμε λοιπόν ποιες θα ήταν οι αντιδράσεις μας σχετικά με ορισμένα καίρια ερωτήματα, από τα οποία θα προέκυπτε τόσο ο βαθμός ωριμότητας της κοινωνίας, όσο και το αίσθημα ευθύνης των πολιτικών φορέων.

Είναι η κοινωνία μας έτοιμη να αντιμετωπίσει τα ζητήματα του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής; Είναι δυνατόν, για παράδειγμα, να αλλάξει συνήθειες όσον αφορά τη νομιμοποίηση των αυθαιρέτων της, την αξιοποίηση της ηθελιμένης οικοπεδοποίησης, την ανοχή στη μόλυνση του άμεσου περιβάλλοντός της ή ακόμη και τον περιορισμό των ανέσεών της;

Παράλληλα, η πορεία της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε μια περίοδο όπου κυοφορείται η νέα συνθήκη, μάς οδηγεί στην ανάγκη να διαμορφώσουμε συγκεκριμένες θέσεις, θεωρώντας την Ένωση ως σημείο αναφοράς μιας ευρύτερης πολιτιστικής και πολιτικής εξέλιξης και όχι μόνον ως πηγή άντλησης κεφαλαίων.

Ιωάννης Μάνος, «Ο μεγάλος ασθενής», εφημερίδα Το Βήμα (διασκευή)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100-110 λέξεις.
2. Το σχολείο σου διαθέτει το δικό του ηλεκτρονικό ημερολόγιο (blog) στο διαδίκτυο μέσω του οποίου τόσο οι καθηγητές, όσο και οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν σε διάφορες δημόσιες συζητήσεις με δικά τους άρθρα και σχόλια. Στο πλαίσιο, λοιπόν, ενός άτυπου διαλόγου με θέμα το ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις μελλοντικές της προοπτικές, να περιγράψεις τις προτεραιότητες που πρέπει να θέσει η Ελλάδα για να μπορέσει να αξιοποιήσει την παρουσία της στην Ένωση και, παράλληλα, να αναπτύξεις τις απόψεις σου σχετικά με τις προκλήσεις, τις οποίες οφείλει να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το ευρωπαϊκό εγχείρημα, προκειμένου να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των πολιτών.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Το κείμενο αναφέρεται στην ανάγκη λήψης μέτρων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης. Σύμφωνα με το συγγραφέα, απαιτείται μία πολιτική και όχι αφοριστική προσέγγιση των νέων δεδομένων που εμφανίζονται σε διεθνές επίπεδο, προσέγγιση στην οποία πρέπει να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ενώ όμως σε πολλές χώρες ανάλογα πολιτικά ζητήματα αποτελούν αντικείμενα συζήτησης και προβληματισμού, στην Ελλάδα συστηματικά υποβαθμίζονται. Η ελληνική κοινωνία πρέπει να έχει την ωριμότητα να θέσει στον εαυτό της κρίσιμα ερωτήματα όπως, για παράδειγμα, το αν συνεχίζει να ανέχεται την καταστροφή του περιβάλλοντος ή την ανεξέλεγκτη οικοπεδοποίηση. Υπάρχει η ανάγκη να αξιοποιηθεί η παρουσία της χώρας στην Ένωση ως αφετηρία για μία ευρύτερη πολιτιστική πρόοδο.

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ FRANCHISE

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

Σωτήρος & Αλκιβιάδου 132
Τηλ.: 210 4112507
e-mail: info@poukamisas.gr

ΑΙΓΑΛΕΩ: Θηβών 425 & Αδριανουπόλεως 10, Τηλ.: 210 5319805, **ΑΜΦΙΑΛΗ:** Κεφαλληνίας 8, Τηλ.: 210 4004200, **ΓΑΛΑΤΣΙ:** Εθ. Βενιζέλου 16, Τηλ.: 210 2224000, **ΓΛΥΦΑΔΑ:** Γούναρη 44 & Πόντου 87, Τηλ.: 210 9647806, **ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ:** Εθ. Βενιζέλου 72, Τηλ.: 210 4622920, **ΚΑΛΛΙΘΕΑ:** Εθ. Βενιζέλου 188, Τηλ.: 210 9588891, **ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ:** Δημητρακοπούλου & Σπεσιών 38, Τηλ.: 210 4978027, **ΛΑΡΙΣΑ:** Ρούσβετ & Καποδιστρίου 1, Τηλ.: 2410 612660, **ΜΟΣΧΑΤΟ:** Χρυσοστόμου Σμύρνης 124, Τηλ.: 210 9401137, **ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ:** Εθ. Βενιζέλου 233 & Μάρκου Μπότσαρη 30, Τηλ.: 210 9883771, **ΝΙΚΑΙΑ:** Απολλείας 214 & Διαμαντίδη 71, Τηλ.: 210 4975777, **ΠΕΙΡΑΙΑΣ:** Σωτήρος & Αλκιβιάδου 132, Τηλ.: 210 4112506, **ΠΕΡΑΜΑ:** Λ. Ειρήνης 177, Τηλ.: 210 4416454

2. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Όσον αφορά το επικοινωνιακό πλαίσιο, ενδείκνυται η χρήση προσφώνησης, αφού πρόκειται για κείμενο που δημοσιεύεται σε ένα ηλεκτρονικό φύλλο, στο πλαίσιο διαλόγου και απευθύνεται σε νέους ανθρώπους: παράδειγμα «Φίλες και φίλοι».

Στον πρόλογο μπορούμε να αναφερθούμε τόσο στη σημερινή μορφή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (αποτελείται από 27 χώρες), όσο και στη σκληρή και εν πολλοίς δίκαιη κριτική που δέχεται από πολίτες όλων των χωρών, πολιτικούς και πνευματικούς ανθρώπους για ορισμένες αρνητικές της πλευρές.

Προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά η Ευρωπαϊκή Ένωση:

- Οι έντονες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες που εμφανίζονται τόσο μεταξύ του ανεπτυγμένου Βορρά και του φτωχού Νότου, όσο και στο εσωτερικό των ίδιων των χωρών. Η ύπαρξη αυτού του φαινομένου οδηγεί στο περιθώριο μεγάλους πληθυσμούς, στερώντας τους το δικαίωμα να απολαύσουν στοιχειώδη αγαθά όπως η τροφή, η στέγη και η μόρφωση. Ταυτόχρονα, όμως, υπονομεύεται η συνοχή των κοινωνιών, γεγονός που θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια σε κοινωνικές εκρήξεις, μία πρόγνωση των οποίων έχουμε ήδη δοκιμάσει με τα γεγονότα των τελευταίων ετών στη Γαλλία. Η δυσαρέσκεια και το αίσθημα αδικίας και αγανάκτησης που νιώθουν καθημερινά χιλιάδες πολίτες δημιουργούν ένα επικίνδυνο εκρηκτικό μείγμα. Απαιτείται, επομένως, η ενίσχυση των ασθενέστερων οικονομικά στρωμάτων, όχι όμως με μέτρα φιλανθρωπικού χαρακτήρα που θα έχουν προσωρινά μόνο αποτελέσματα, αλλά με καινοτόμες αποφάσεις που θα μπορέσουν να δημιουργήσουν νέες και σταθερές θέσεις εργασίας.

- Η διαρκής καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος. Πρόκειται για ένα ζήτημα που έχει επιπτώσεις σε πλανητική κλίμακα και γι' αυτό είναι αναγκαία η διεθνής συνεργασία. Όλοι πλέον έχουν εμπεδώσει την αντίληψη ότι η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι ένα ζήτημα «φυσιολατρίας» που αφορά ορισμένους «ρομαντικούς» αλλά ένα θέμα πρώτης γραμμής, βαθύτατα πολιτικό γιατί επηρεάζει αρνητικά τη ζωή εκατομμυρίων πολιτών. Σημαντική ευθύνη, άλλωστε, φέρουν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που υπερεκμεταλλεύονται τις φυσικές πρώτες ύλες, μολύνουν τη θάλασσα και τον αέρα, αρνούμενες να διαμορφώσουν μία σχέση στοιχειώδους ισορροπίας ανάμεσα στα κέρδη και το σεβασμό στο περιβάλλον. Αντίστοιχη ευθύνη όμως έχουν και οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών που ολιγόρησαν μέχρι σήμερα να λάβουν μέτρα θωράκισης της φύσης και να επιβάλουν σκληρές κυρώσεις στους παραβάτες που υπονομεύουν ανενδοίαστα το μέλλον των επόμενων γενεών.

- Η επικράτηση της ειρήνης και η εμπέδωση κλίματος συνεργασίας σε όλο τον πλανήτη. Οι πολιτικοί και οι διανοούμενοι που εμπνεύστηκαν πριν από μερικές δεκαετίες αυτό που σήμερα αποτελεί μία συντελεσμένη πραγματικότητα, οραματίζονταν την ευρωπαϊκή ήπειρο ως ένα «κράτος» δικαίου που θα έχει το αναγκαίο πολιτικό κύρος ώστε να επιβάλλει με διπλωματικά μέσα ειρηνικές λύσεις στις διακρατικές διαφορές. Τότε, στις δύσκολες ιστορικές συνθήκες που δημιουργούσε ο σκληρός και επικίνδυνος ανταγωνισμός ανάμεσα στις ΗΠΑ και τη Σοβιετική Ένωση, το ευρωπαϊκό εγχείρημα φάνταζε ως ευκαιρία αποκλιμάκωσης της έντασης. Σήμερα η διαμόρφωση μιας κοινής εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής φαντάζει ως ελπίδα για έναν κόσμο, στον οποίο δεν θα θριαμβεύει η αυθαιρεσία της Νέας Τάξης Πραγμάτων.

Τρόποι με τους οποίους η Ελλάδα μπορεί να αξιοποιήσει την παρουσία της στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

- Χρειάζεται να αξιοποιήσει την τεχνολογία που διαθέτουν οι ανεπτυγμένες χώρες της Δύσης σε τομείς όπως η βιομηχανία, οι τηλεπικοινωνίες, ακόμη και η γεωργία. Έτσι, θα μπορέσει να αναπτύξει νέα, βελτιωμένα προϊόντα και υπηρεσίες σε μεγαλύτερη ποικιλία και ανταγωνιστικές τιμές, ώστε να ενισχυθεί η οικονομία, η οποία σήμερα δε διαθέτει την απαιτούμενη δυναμική. Υπάρχουν δεκάδες ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά προγράμματα που εξασφαλίζουν οικονομική στήριξη σε καινοτόμες, για παράδειγμα, γεωργικές καλλιέργειες ή εφαρμογές εναλλακτικών μορφών ενέργειας. Απαιτείται ασφαλώς ο κατάλληλος προγραμματισμός και η υποβολή συγκεκριμένων επιστημονικών προτάσεων από τη χώρα μας προς τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ένωσης.

- Στον τομέα της εκπαίδευσης πρέπει να μελετηθεί το επιτυχημένο παράδειγμα αρκετών δυτικοευρωπαϊκών χωρών που αντιμετώπισαν την έρευνα και την παιδεία ως σημαντικές επενδύσεις για το μέλλον. Με δεδομένο ότι η γνώση είναι πλέον βασικός συντελεστής οικονομικής και κοινωνικής προόδου, η Ελλάδα χωρίς φοβικά σύνδρομα οφείλει να προσαρμόσει στις δικές της ανάγκες τις επιτυχημένες επιλογές που εφάρμοσαν στο Πανεπιστήμιο κράτη με σημαντική παράδοση στο σχετικό τομέα. Ήδη λειτουργούν διακρατικές ομάδες εργασίας, αποτελούμενες από ειδικούς στο θέμα, στο πλαίσιο των οποίων ανταλλάσσονται ιδέες και προτάσεις για τη συνολική αναβάθμιση αλλά και την εναρμόνιση των εκπαιδευτικών συστημάτων.

- Εξίσου αναγκαία όμως είναι η υιοθέτηση μίας πιο δυναμικής στάσης σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής και άμυνας. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα-μέλος της Ένωσης της οποίας τα σύνορα αμφισβητούνται και επομένως, έχει κάθε ηθικό και νομικό δικαίωμα να ζητήσει την πλήρη και αμέριστη υποστήριξη των συμμάχων της. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως χρειάζεται να πάρει διάφορες διπλωματικές πρωτοβουλίες, στο πλαίσιο των αρμοδίων ευρωπαϊκών οργάνων, ώστε να ενημερώσει και να πείσει τους εταίρους της για την ορθότητα των θέσεών της.

ΓΙΑΓΚΟΣ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ
(1918-2003)

Πολιτικός του ευρύτερου κεντροαριστερού χώρου στη μεταπολεμική Ελλάδα, που συνέδεσε τη δραστηριότητά του με σημαντικές πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις στη νεότερη ιστορία του τόπου μας. Αρκεί να υπογραμμίσουμε ότι ο Γιαγκος Πεσμαζόγλου υπήρξε ο κύριος διαπραγματευτής της ελληνικής πλευράς, όταν το 1959 ξεκίνησαν οι συνομιλίες για την επίτευξη Συνθήκης Σύνδεσης της Ελλάδας με τη νεοσύστατη τότε ΕΟΚ, σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση. Με νομικές σπουδές και διδακτορικό στις οικονομικές και πολιτικές επιστήμες βρέθηκε διδάκτωρ Φιλοσοφίας στα Οικονομικά του Πανεπιστημίου Κέιμπριτζ και καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (1950-1970). Διετέλεσε επίσης Υποδιοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος μέχρι την επιβολή της Χούντας, η οποία τον εξόρισε το 1972 λόγω της πολιτικής δραστηριότητας που είχαν αναπτύξει το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και η Εταιρεία Μελέτης Ελληνικών Προβλημάτων, στην ίδρυση των οποίων είχε πρωταγωνιστήσει. Το 1973 μάλιστα μεταφέρθηκε στο κολαστήριο του ΕΑΤ - ΕΣΑ.

Μετά την πτώση της δικτατορίας συμμετείχε στην κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας ως Υπουργός Οικονομικών και από το 1974 έως το 1981 ήταν βουλευτής Αθηνών με την Ένωση Κέντρου-Νέες Δυνάμεις. Στη συνέχεια ίδρυσε το Κόμμα Δημοκρατικού Σοσιαλισμού και το 1985 εκλέχτηκε ανεξάρτητος βουλευτής συνεργαζόμενος με τη ΝΔ μέχρι το 1994. Το 1992 έγινε μέλος της Ακαδημίας Αθηνών και το 1996 πρόεδρος της. Οι σχέσεις Ελλάδας-Ευρώπης και τα προβλήματα της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης απασχόλησαν σχεδόν εξολοκλήρου τα άρθρα και τις μελέτες που δημοσίευσε σε εφημερίδες και βιβλία.

Φροντιστήρια
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ